

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt till lagar som har samband med den (RP 76/2021 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande och till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 7/2021 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Piritta Sirvio, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Ville Heinonen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Jan Hjelt, arbets- och näringsministeriet
- direktör Kurt Torsell, Utbildningsstyrelsen
- utvecklingschef Maarit Kallio-Savela, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Veli-Matti Lamppu, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
- expert Mirja Hannula, Finlands näringsliv rf
- specialsakkunnig Tuovi Manninen, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- expert Tuomas Ylitalo, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf
- utbildningspolitisk expert Riina Nousiainen, STTK rf
- arbetskraftspolitisk expert Alli Tiensuu, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Rådet för bedömning av lagstiftningen
- justitieministeriet
- finansministeriet
- sametinget
- Svenska Finlands folkting
- Nationella centret för utbildningsutvärdering

Betänkande KuUB 4/2021 rd

- Kyrkans arbetsmarknadsverk
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax
- Finlands landskapsdirektörer
- Kiipulasäätiö sr
- Akava ry
- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Bildningsalliansen rf
- Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
- Erilaisten Oppijoiden Liitto ry
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Medborgarinstitutens förbund MiF
- KT Kommunarbetsgivarna
- Studiecentralerna rf
- Bildningsarbetsgivarna rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- Finlands Folkhögskolförening rf
- Finlands Sommaruniversitet rf
- Finlands Gymnasistförbund rf
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- Finlands studentkårers förbund FSF rf
- Teknologiindustrin rf
- Handikappforum rf
- Fritt Bildningsarbete rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt att lagen om Utbildningsstyrelsen, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om fritt bildningsarbete och lagen om grundläggande utbildning ändras. Propositionen hänför sig till den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande i enlighet med regeringsprogrammet.

Syftet med propositionen är att samordna tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft. Syftet med inrättandet av servicecentret är att förnya servicesystemet så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare är kopplad till arbetslivets behov samt till utveckling och förnyande av näringarna och livskraften i regionerna.

Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet föreslås gemensamt svara för den styrning som anknyter till servicecentrets verksamhetsområde. Servicecentret föreslås

Betänkande KuUB 4/2021 rd

vara en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet ska svara för den allmänna administrativa styrningen av servicecentret. Servicecentret föreslås ha till uppgift att inom sitt verksamhetsområde utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna, analysera prognostiseringsuppgifter om kompetens- och arbetskraftsbehov, finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften och som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet samt stödja regionala och andra samarbetsnätverk och främja deras genomslagskraft. I anslutning till servicecentret föreslås ett av statsrådet utsett råd för kontinuerligt lärande och sysselsättning, vars medlemmar företräder ministerierna och arbetslivet.

Servicecentret kan enligt förslaget bevilja statsunderstöd för ordnande av examensutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, ordnande av utbildning enligt lagen om fritt bildningsarbete samt ordnande av utbildning enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen. Servicecentret föreslås också kunna anskaffa utbildning. Utöver att ordna utbildning föreslås servicecentret kunna finansiera verksamhet som stöder ansökan till och deltagande i utbildning.

Utöver inrättandet av ett servicecenter föreslås det i propositionen vissa lagtekniska ändringar som förtydligar den organisatoriskt oberoende ställningen för de fristående enheterna vid Utbildningsstyrelsen. Dessutom föreslås en korrigering av lagteknisk natur i lagen om grundläggande utbildning.

Propositionen hänför sig till tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 september 2021. Ändringen av lagen om grundläggande utbildning avses dock träda i kraft redan den 1 augusti 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att det inrättas ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning (nedan servicecentret), som är en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. Undervisnings- och kulturministeriet (UKM) och arbets- och näringsministeriet (ANM) svarar gemensamt för styrningen av servicecentrets verksamhetsområde. Propositionen hänför sig till reformen av det kontinuerliga lärandet i enlighet med programmet för regeringen Marin.

Syftet med propositionen är att samordna tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning, vilket stöder regeringsprogrammets mål att höja finländarnas utbildnings- och kompetensnivå på alla utbildningsstadier, minska skillnaderna i inläring och öka jämlikheten i utbildningen. Regeringen satt upp ett sysselsättningsmål på 75 procent. Satsningar på utbildning och kompetens är nödvändiga inte bara för att sysselsättningsmålet ska nås utan också för att svara på de utmaningar som förändringarna i omvärlden och arbetslivet medför.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

Utskottet anser att regeringens proposition om inrättande av ett servicecenter stöder reformen av det kontinuerliga lärandet. Den kopplar kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder närmare än för närvarande till arbetslivets behov.

Propositionen beaktar de ändringsbehov som föranleds av inrättandet av servicecentret i vissa andra lagar som redan är i kraft. Dessutom föreslås det att lagen om grundläggande utbildning (628/1998) ändras så att det till lagen fogas en bestämmelse som av misstag har strukits när läropliktslagen (1214/2020) bereddes. Enligt bestämmelsen ska en anordnare av förskoleundervisning överföra uppgifter om en elev till en annan anordnare av förskoleundervisning eller till en anordnare av grundläggande utbildning när de förutsättningar som framgår av bestämmelsen uppfylls. Utskottet anser att förslagen är befogade.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Behovet av och syftet med ett servicecenter

Avsikten med inrättandet av servicecentret är att centret ska bidra till kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och till att tillgången på kompetent arbetskraft främjas. Ett mål är att förnya servicesystemet så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare kopplas till arbetslivets behov samt till utveckling och förnyande av näringarna och livskraften i regionerna. Servicecentret främjar möjligheterna för alla personer i arbetsför ålder att utbilda sig. Med hjälp av skräddarsydda utbildningar kan man också svara på brister i de grundläggande färdigheterna eller inlärningsfärdigheterna.

Utskottet anser att de ovan nämnda målen är mycket välkomna och fäster uppmärksamhet vid behovet att säkerställa att tjänsterna finns tillgängliga på båda nationalspråken.

Målen med lagförslaget har också understötts i stor utsträckning i sakkunnigyttrandena. Den kritik som framfördes i en del utlåtanden har gällt inrättandet av servicecentret. Det har framförts åsikter om att inrättandet av servicecentret inte är en tillräcklig åtgärd för att främja kontinuerligt lärande. Det har bland annat konstaterats att en ökning av ämbetsverksstrukturerna inte är den rätta lösningen på många omfattande kompetensrelaterade utmaningar som servicecentret ska vara en lösning på. Dessutom har det framförts att ett servicecenter är ett stelbent sätt att närma sig främjandet av kontinuerligt lärande och att det inte i tillräcklig utsträckning har beaktat möjligheterna med sammantagna digitala tjänster.

Utskottet identifierar utmaningen att svara på behovet av kompetensutveckling hos befolkningen i arbetsför ålder med hjälp av exakt riktade metoder i rätt tid i fråga om innehåll och kvantitet. En snabb förändring inte bara i arbetslivet utan också inom andra samhällssektorer försvårar identifieringen och utvecklingen av kompetensbehoven och därigenom framgången i prognostiseringen av utbildningsbehovet. Lösningar behövs också för att öka deltagandet i utbildning och skapa tillräckligt flexibla utbildningsmöjligheter. Helheten är mångdimensionell och kräver att frågan granskas ur flera synvinklar med sakkunskap från olika förvaltningsområden samt samordning i strävan efter ett gemensamt mål.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

Utskottet betonar att servicecentret är en del av det omfattande åtgärds paket för utveckling av kontinuerligt lärande som bereds i samband med den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande. Syftet med att inrätta ett servicecenter har inte varit att svara på alla frågor som gäller det kontinuerliga lärandet.

Utöver stärkandet av kontinuerligt lärande pågår och planeras flera reformer som förbättrar sysselsättningsläget: kommunförsöket med sysselsättning och överföringen av arbets- och närings-tjänsterna till kommunerna, Finlandsmodellen för sysselsättning av partiellt arbetsföra, den utbildningspolitiska redogörelsen, redogörelsen för främjande av integration samt den nordiska modellen för arbetskraftsservice. Utskottet anser det vara viktigt att se till att de olika projekten för att stärka kompetensen och sysselsättningen är så enhetliga som möjligt för att helheten ska bli så tydlig som möjligt.

När det gäller behovet av ett servicecenter och syftet med ett sådant konstaterar utskottet att de har behandlats i regeringens proposition bland annat genom en hänvisning till utredningen om inrättandet av en serviceorganisation för kontinuerligt lärande (23.6.2020). Enligt utredningen finns det i Finland många funktioner och samarbetsstrukturer som stöd för kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder. Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde finns utbildningar som också lämpar sig för studier under tiden i arbetslivet. Arbets- och näringsförvaltningens upphandling av kompetenstjänster främjar medborgarnas förutsättningar för arbetsmarknaden. De tjänster som produceras av båda förvaltningsområdena främjar matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft.

Av den ovan nämnda utredningen framgår det att det i regionerna finns ett stort antal samarbetsstrukturer för kompetensutveckling. De är dock alltför splittrade i förhållande till kompetens- och arbetsmarknadsutmaningarna. De har skapats för att motsvara aktuella behov, varför de tjänster för kontinuerligt lärande som hör till dem inte uppfattas som en del av de sammantagna tjänsterna. Även om det finns ett utbud, är det svårt för en enskild individ att samla ihop de kompetenstjänster och utbildningshelheter som behövs, och å andra sidan är det svårt för näringslivet och den offentliga sektorn att hitta sådana kompetenstjänster som motsvarar individuella behov. Med den nuvarande servicestruktur är det dessutom svårt att svara mot sådana behov som förutsätter till exempel nya slags utbildningshelheter och att man kan erbjuda stödfunktioner i anslutning till dem enligt det regionala behovet inom de näringar eller branscher som genomgår en specifik förändring. Som slutsats av utredningen har det framförts ett behov att skapa en samlande struktur som fungerar som en gemensam serviceorganisation för kontinuerligt lärande inom undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden.

Syftet med propositionen är att samordna tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Genom att skapa en gemensam struktur för arbets- och näringsförvaltningen, undervisningsförvaltningen och arbetslivsorganisationerna svarar man på de kompetensutmaningar som förändringarna i arbetslivet och arbetet medför. Avsikten är att fylla luckorna i det nuvarande utbildningsutbudet för personer i arbetsför ålder och att göra det möjligt att genomföra utbildningar som är skraddarsydda för vissa sådana målgruppers behov som befinner sig i gränssnitten mellan olika utbildningsformer. Servicecentrets åtgärder ska komplettera det övriga systemet.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

Servicecentrets uppgifter

Servicecentrets centrala uppgifter är prognostisering av arbetskrafts- och kompetensbehov, vägledning av kunder och företag, analys och samordning av efterfrågan och utbud på samt anskaffning av kompetenstjänster.

I sakkunnigyttrandena uttrycks oro över att servicecentrets uppgifter eventuellt överlappar de uppgifter som redan finns samt behovet av att precisera servicecentrets ställning, verksamhetsområde och befogenheter i förhållande till systemet för utbildnings-, kompetens- och sysselsättnings tjänsterna och den författningsgrund som ligger till grund för dem. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet påpekar i sitt utlåtande (AjUU 7/2021 rd, s. 3) att servicecentrets förhållande till andra aktörer inom området kontinuerligt lärande förblir oklart i propositionen.

Kulturutskottet anser att servicecentrets uppgifter i lagförslaget har formulerats så att servicecentrets kompletterande roll framgår på så sätt att bestämmelsen också ger servicecentret tillräckliga möjligheter att reagera på förändringar i omvärlden. Det centrala för att undvika överlappningar är en kontinuerlig dialog med andra aktörer samt insamling av information om den utvecklingsverksamhet, det utbildningsutbud och andra kompetenstjänster som finns.

I anslutning till närings-, trafik- och miljöcentralernas upphandlingar konstaterar utskottet att målgruppen för den utbildning som genomförs genom centralernas upphandlingar skiljer sig från den utbildning som finansieras av servicecentret. Syftet med servicecentrets upphandlingsverksamhet är att komplettera det nuvarande utbildningsutbudet genom att rikta skräddarsydda utbildningstjänster till dem som arbetar och dem som står utanför arbetskraften. Servicecentret är dessutom skyldigt att samarbeta med närings-, trafik- och miljöcentralerna för att förhindra eventuella överlappningar.

När det gäller servicecentrets prognostiseringsuppgift konstaterar utskottet att servicecentret enligt lagförslaget har till uppgift att analysera prognostiseringsinformation. Analyserna kompletterar och gynnar den övriga prognostiseringsverksamheten. I enlighet med propositionen har ingen organisation för närvarande någon riktad motsvarande uppgift. Prognostiseringsuppgiften stöder servicecentrets övriga lagstadgade uppgifter och begränsar sig till centrets verksamhetsområde och överlappar således inte exempelvis med de uppgifter som har ålagts framsynsforumet. Framsynsforumet för kompetens som stödfunktion för Utbildningsstyrelsens prognostiseringsarbete är en del av Utbildningsstyrelsens övergripande prognostiseringsarbete, som även servicecentret kommer att utnyttja i sitt arbete.

Utskottet påpekar att det när servicecentrets verksamhet har inletts är möjligt att bedöma behovet av att precisera eller utvidga servicecentrets prognostiseringsuppgift med beaktande av andra aktörers lagstadgade roller i produktionen av prognostiseringsinformation.

Utskottet anser att sysselsättningsbehoven och företagens behov har beaktats i propositionen bland annat så att företrädarna för arbetslivet utgör majoritet i rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Rådets centrala uppgift är att styra servicecentrets verksamhet i enlighet med arbetslivets arbetskrafts- och kompetensbehov genom sina strategiska riktlinjer och beslut om den

Betänkande KuUB 4/2021 rd

årliga handlingsplanen. Arbetslivets och företagens arbetskrafts- och kompetensbehov står i fokus för servicecentrets verksamhet.

Servicecentrets målgrupp

Avgränsning av målgruppen. I sakkunnigyttrandena har det framförts att definitionen av servicecentrets målgrupp förblir oklar i propositionen. Utskottet konstaterar att centret enligt lagförslaget (1 §) har till uppgift att främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft, det vill säga att målgruppen för servicecentrets verksamhetsområde är hela befolkningen i arbetsför ålder. Servicecentret betjänar direkt aktörer som tillhandahåller tjänster för kontinuerligt lärande, såsom utbildningsanordnare, högskolor samt aktörer som tillhandahåller informations-, rådgivnings- och handledningstjänster.

Målgruppen för den utbildning som finansieras av servicecentret har i lagförslaget (2 § 1 mom. 3 punkten) avgränsats mer exakt. Servicecentrets uppgift är att finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller som står utanför arbetskraften samt som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet. Denna avgränsning har gjorts för att det riktade utbudet inte ska överlappa den arbetskraftsutbildning som närings-, trafik- och miljöcentralerna upphandlar för arbetssökande.

Grupper med svag ställning på arbetsmarknaden samt underrepresenterade grupper inom utbildningen. Utskottet anser att det är viktigt att man i målgruppsdefinitionen särskilt uppmärksammar grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden och inom utbildningen. De underrepresenterade grupperna är en mycket heterogen grupp, vilket gör det svårt att fastställa den på författningsnivå.

Vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet har det framkommit att till de missgynnade hör bland annat vuxna lärande av olika slag, dvs. personer i arbetsför ålder som har inlärningssvårigheter – till exempel på grund av neuropsykologiska störningar eller läs- och skrivsvårigheter – eller andra utmaningar med inläringen. Enligt uppgifter som utskottet fått upplever cirka 10 procent av de vuxna inlärningssvårigheter. I många fall har inlärningssvårigheterna inte identifierats under skol- och studietiden, och de berörda personerna har inte fått något stöd för sina inlärningssvårigheter. Personer med annorlunda inlärningssätt är också en underrepresenterad grupp inom vuxenutbildningen. Med tanke på vuxna lärande med särskilda behov är det viktigt med handledning, rådgivning och utbildning i anslutning till stärkandet av de grundläggande färdigheterna och inlärningsfärdigheterna.

För närvarande finns det ett stort antal vuxna i arbetslivet, som arbetssökande och utanför arbetskraften som behöver individuellt stöd för att stärka sina inlärningsfärdigheter och vägledning i användningen av olika hjälpmedel som underlättar inläringen och förmågan att klara sig i arbetet. Utskottet anser det vara bra att servicecentret enligt propositionen kan främja utvecklingen av sådana serviceformer som beaktar individernas olika behov. Det centrala är att varje grupp nås och erbjuds tjänster som berör orsakerna till att de står utanför vuxenutbildningen. Utskottet anser det vara viktigt att servicecentret för detta ändamål utvecklar handlednings- och rådgivningstjänster, till exempel modeller för uppsökande verksamhet och motivation samt handledning för att stärka färdigheterna för inläring och studier.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

I propositionen konstateras det att servicecentrets uppgift är att identifiera vilka luckor det finns i det nuvarande utbudet av utbildnings- och kompetenstjänster. Dessutom konstateras det att när det gäller underrepresenterade grupper är det viktigt att varje grupp erbjuds tjänster som kan påverka de orsaker som hindrar inledandet av studier och inläring av nya färdigheter. Enligt propositionen svarar man på dessa behov genom att utveckla modeller för uppsökande verksamhet och motivation. Till exempel läroanstalterna för fritt bildningsarbete är en lämplig aktör vid genomförandet av uppsökande verksamhet.

Utskottet anser att det servicecenter som ska inrättas behöver bygga upp samarbete också med aktörer på en kompletterande arbetsmarknad, såsom uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet. Aktörerna inom den kompletterande arbetsmarknaden producerar inom utbildningen ofta sektorsövergripande tränings-, rehabiliterings-, utbildnings- och sysselsättningstjänster för en underrepresenterad målgrupp. Inom den servicen ackumuleras och identifieras kompetensen, och den är sysselsättningsfrämjande. Aktörerna inom den kompletterande arbetsmarknaden har lång erfarenhet och stark yrkesskicklighet att producera helhetsinriktade och multiprofessionella tjänster som ökar kompetens och främjar sysselsättning.

Samordningen av tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning, utvecklandet av tjänsterna på ett kundorienterat sätt och strävan bort från administrativa och funktionella siloupplägg är viktiga mål för att identifiera behoven hos de grupper som har svag ställning på arbetsmarknaden och som är underrepresenterade i utbildningen och för att hitta metoder för kompetensutveckling. Dessa grupper har hamnat i kläm i fråga om tjänster för kompetensutveckling och är också en underrepresenterad grupp inom vuxenutbildningen.

För att producera en ny typ av riktad service är det bra att utnyttja den kunskap och erfarenhet som finns inom tredje sektorn när det gäller metoder för att stödja vuxenlärande. Organisationerna behöver konsulteras för att utveckla tjänsterna för kundgrupper som de känner väl till.

Servicecentrets uppgift att främja kompetensen och sysselsättningen bland personer med invandrarbakgrund är viktig. I propositionen nämns det att servicecentret kan finansiera och anskaffa utbildningar och stödåtgärder som förbättrar invandrares förutsättningar för sysselsättning, såsom stärkande av kunskaper i finska eller svenska.

Särskilda behov av kompetensutveckling för personer med funktionsnedsättning. Utskottet anser det vara viktigt att ta hänsyn till möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor delta i verksamhet som finansieras av servicecentret. Utbildningsformerna för uppdatering av kompetensen ska vara tillgängliga och de ska inte utgöra ett hinder för personer med funktionsnedsättning, och personer med funktionsnedsättning ska på lika villkor hänvisas till dessa tjänster.

Sektioner. Enligt lagförslaget kan rådet för livslångt lärande och sysselsättning till stöd för sin verksamhet tillsätta sektioner som även omfattar externa medlemmar. Utskottet anser att det är viktigt att rådet utnyttjar den befintliga expertisen till stöd för sitt uppdrag genom att inrätta sektioner med företrädare för utbildningsanordnare, aktörer på övergångsarbetsmarknaden, föreningar, stiftelser eller verkstäder.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

Rådet kan också tillsätta exempelvis en sektion för utbildningsfrågor för personer med funktionsnedsättning, vars sakkunskap säkerställer möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta i de tjänster som servicecentret tillhandahåller. Utskottet anser att det är viktigt att utnyttja denna möjlighet så att denna grupp och dess behov beaktas.

Andra viktiga grupper vars utbildningsfrågor kräver särskild granskning är vuxna med svaga grundläggande kunskaper och vuxna med annorlunda inlärningsätt som har utmaningar med inläringen. Utskottet anser att det är viktigt att utnyttja den ovan nämnda möjligheten för att ta hänsyn till denna missgynnade grupps ställning och behov.

Regionperspektivet

Enligt propositionen ska servicecentret ha till uppgift att stödja och främja verkningsfullheten hos regionala och andra samarbetsnätverk inom sitt verksamhetsområde. I sakkunnigyttrandena har man fäst uppmärksamhet vid uppbyggnaden av servicecentrets regionala samarbete och behovet av att precisera på vilka sätt servicecentret i praktiken kan samordna de regionala samarbetsstrukturerna och det överregionala samarbetet samt modeller för samarbete och samordning med hjälp av vilka man säkerställer bland annat en förnuftig samordning av upphandlingarna. Utskottet anser det vara viktigt att de befintliga nätverken på landskapsnivå har en officiell och tydlig ställning som servicecentrets regionala nätverk. Utskottet anser det vara nödvändigt att servicecentret samordnar de regionala samarbetsstrukturerna och främjar samarbetet lokalt och mellan regionerna.

Utskottet konstaterar att det i motiveringen till propositionen konstateras att regionindelningen inte fastställs i lag för att servicecentret ska ha möjlighet att utnyttja befintliga nätverk på ett funktionellt ändamålsenligt sätt. I den föreslagna lagen fastställs det inte heller vilka aktörer som deltar i samarbetet, utan servicecentret ska se till att alla relevanta aktörer som behövs för att svara på förändringarna på arbetsmarknaden är representerade i nätverken.

Finansieringstjänster för kompetensutveckling

Det föreslås att servicecentrets uppgifter ska omfatta finansieringstjänster för kompetensutveckling. För finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster har servicecentret till uppgift att bevilja statsunderstöd och skaffa utbildnings- och kompetenstjänster på det sätt som närmare beskrivs i den föreslagna lagen.

Genom statsunderstödsverksamheten finansierar servicecentret så kallad reglerad utbildning som omfattar de utbildningar som räknas upp i lagförslaget om servicecentret (8 § 1 mom.). Utskottet anser det vara bra att man i propositionen på ett heltäckande sätt har beaktat olika aktörer inom det finska utbildningssystemet.

I regeringens proposition har man inte uppmärksammat vuxengymnasiernas ställning som komplement till allmänbildningen för personer i arbetsför ålder och som möjliggörare av högskolestudier. Enligt inkommen utredning är avsikten att servicecentret i det första skedet inte finansierar ordnandet av gymnasieutbildning, men att det i fortsättningen vid behov är möjligt att utvidga det utbildningsutbud som servicecentret finansierar senare. Enligt kompetensbehoven kan servi-

Betänkande KuUB 4/2021 rd

servicecentret dock genom upphandlingar finansiera även sådan allmänbildande utbildning som stärker färdigheterna för fortsatta studier för personer i arbetsför ålder. Utskottet understöder att möjligheterna till vuxengymnasieutbildning utnyttjas som en del av stärkandet av kompetensen hos personer i arbetsför ålder.

Utskottet lyfter fram behovet av att man som en del av upphandlingen av utbildningstjänster i kvalitetskraven för upphandlingen också beaktar lärarnas behörighetsvillkor samt lokalernas och anordningarnas ändamålsenlighet.

Utnyttjande av digitaliseringen

Fenomenorientering och digitalisering är vissa centrala verksamhetsprinciper för servicecentret. Utskottet anser att det med tanke på ett lyckat genomförande av reformen av kontinuerligt lärande är viktigt att se till att det skapas enhetliga digitala tjänster. För närvarande fungerar de digitala tjänster som hänför sig till utbildning och som utvecklats till stöd för främjandet av sysselsättningen i stor utsträckning separat från varandra.

I sakkunnigyttrandena har det framförts oro över att utvecklingen av digitala informationsresurser och tjänster inte framgår av propositionen. Det har också ansetts vara problematiskt att servicecentret inte har någon aktör eller något ansvar för att utveckla eller upprätthålla digitala tjänster.

Utskottet hänvisar till propositionen (s. 40) och konstaterar att digitala plattformar, informationsresurser och tjänster som betjänar servicecentrets behov byggs upp som en del av programmet för digitaliseringen av kontinuerligt lärande. De tjänster som utvecklas inom ramen för programmet stöder i stor utsträckning hela utbildningssystemet. Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet ansvarar för utvecklingen och samordningen i samarbete med utvecklings- och förvaltningscentret och Utbildningsstyrelsen. Avsikten är också att servicecentret ska delta i detta utvecklingsarbete.

Utskottet konstaterar att högskolornas digitala vision och den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande är under beredning och att utnyttjandet av dem i den utbildning och andra tjänster som finansieras av servicecentret bör beaktas.

Till servicecentrets uppgifter hör samordning och gemensam utveckling av servicehelheterna. Enligt propositionen är målet att allt offentligt utbildningsutbud och all offentlig utbildningsefterfrågan ska kunna mötas på en gemensam digital plattform. Utskottet uppmuntrar till att utveckla en digital servicehelhet på redan existerande eller under utveckling varande digitala plattformar (bl.a. Jobbmarknaden och Studieinfo). Hänsyn ska också tas till växelverkan mellan servicehelheterna så att ibruktagandet och användningen av dem inte belastar utbildningsanordnarna eller orsakar extra kostnader.

Informationsresurs för utbildning

Vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet har det framförts ett behov att säkerställa att uppgifter om genomförandet av den utbildning som servicecentret finansierat genom understöd eller upphandling kan föras in i informationsresursen Koski. Enligt inhämtad utredning förs uppgifterna

Betänkande KuUB 4/2021 rd

om de utbildningar som servicecentret finansierar in i informationsresursen Koski i första skedet i enlighet med gällande lagstiftning. Uppgifter om utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning (531/2017) och utbildning som avses i universitetslagen (558/2009) och yrkeshögskolelagen (932/2014) förs in i informationsresurserna Koski eller Virta i enlighet med lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017).

I de utbildningar inom det fria bildningsarbetet som servicecentret finansierar med statsunderstöd är det fråga om så kallad reglerad utbildning, som kan ordnas endast av en aktör som fått ett sådant tillstånd att driva läroanstalter som avses i lagen om fritt bildningsarbete. Genom ändringen av lagen om fritt bildningsarbete (479/2021) blir det under vissa förutsättningar också möjligt att lagra prestationsuppgifter inom fritt bildningsarbete.

Enligt uppgift är det med stöd av den ovan nämnda ändringen av lagen om fritt bildningsarbete möjligt att lagra uppgifter om utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete också när servicecentret beviljar statsunderstöd för denna utbildning. Lagringsrätten framgår inte entydigt av lagens ordalydelse, utan den ovan nämnda tolkningen baserar sig på att lagen enligt tillämpningsområdet för lagen om nationella studie- och examensregister tillämpas på utbildning som avses i lagen om fritt bildningsarbete, och utbildning som ordnas av huvudmännen för det fria bildningsarbetet och som finansieras med statsunderstöd som beviljas av servicecentret är s.k. reglerad utbildning. På ordnandet av utbildningen, urval och antagningen av studerande och de studerandes rättigheter och skyldigheter tillämpas vad som föreskrivs i den relevanta utbildningslagen, om inte något annat föreskrivs i lagen om servicecentret.

Med avvikelse från det som konstaterats ovan är det klart att uppgifter om utbildning som finansieras genom servicecentrets upphandling inte kan lagras på basis av gällande bestämmelser, eftersom bestämmelserna i lagen om fritt bildningsarbete inte tillämpas på utbildningarna i fråga.

Med hänvisning till inkommen utredning anser utskottet det vara bra att man vid undervisnings- och kulturministeriet inleder beredningen av lagändringar, vars syfte är att uppgifterna om alla utbildningar som servicecentret finansierar i fortsättningen så heltäckande som möjligt ska kunna lagras i nationella informationsresurser. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att man i samband med beredningen av den ovan nämnda lagändringen säkerställer att uppgifterna om genomförandet av de utbildningar som servicecentret finansierar genom understöd och upphandling kan föras in i informationsresursen Koski på ett tillräckligt heltäckande sätt och att bestämmelserna om detta är tydliga.

Inledande och finansiering av servicecentrets verksamhet

Inledande av verksamheten. Servicecentrets verksamhet kommer att inledas stegvis. Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 september 2021, varefter personal rekryteras och rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning inleder sin verksamhet. Rådet har till uppgift att utarbeta ett förslag till femårig utvecklingsplan för undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet för godkännande. Rådet fastställer också prioriteringarna i den årliga handlingsplanen som styr servicecentrets verksamhet. Enligt undervisnings- och kulturministeriets uppskattning kan de första statsunderstöden sökas 2021, men den faktiska starten av upphandlings-

Betänkande KuUB 4/2021 rd

verksamheten infaller 2022. Som grund för såväl servicecentrets utvecklingsplan för verksamheten som utarbetandet av handlingsplanen för 2022 finns det rikligt med rätt färsk prognos. Likaså har Utbildningsstyrelsen och databasen Vipunen samlat information om det nuvarande utbildningsutbudet.

Utskottet understöder lösningen att placera servicecentret som en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. För detta talar också Utbildningsstyrelsens positiva erfarenheter av hur de nuvarande fristående enheternas funktioner har utfallit. Utskottet betonar vikten av tillräckliga resurser och att inrättandet av servicecentret inte får äventyra ställningen och resurserna för Utbildningsstyrelsen och dess övriga fristående enheter, således studentexamensnämnden och Nationella centret för utbildningsutvärdering (Karvi). Med hänvisning till erhållen utredning konstaterar utskottet att man vid dimensioneringen av det anslag som reserverats för omkostnader har beaktat kostnaderna för de förvaltnings- och stödtjänster som Utbildningsstyrelsen producerar och som servicecentret ska betala ämbetsverket enligt gemensamt överenskomna fördelningsgrunder.

Finansiering. I propositionen (s. 22) konstateras det att inom undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel överförs 1,1 miljoner euro permanent till servicecentrets omkostnader. I planen för de offentliga finanserna för 2021—2024 har det dessutom fastställts att 10 miljoner euro från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde från och med 2023 överförs till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde för åtgärder med snabb verkan i anslutning till åtgärdande av bristen på kompetent arbetskraft. Den permanenta överföringen kommer att styras till servicecentret.

De permanenta anslagen kompletteras av tidsbunden finansiering, finansiering som i initialskedet anvisats för 2021 och 2022 samt finansiering enligt de preliminära planerna för Finlands program för hållbar tillväxt, genom vilken inledandet av verksamheten påskyndas.

I sakkunnigyttrandena uttrycktes oro över huruvida de anslag som anvisas servicecentret är bestående och tillräckliga. Oron över resursernas tillräcklighet framfördes också i arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande (AjUU 7/2021 rd).

Utskottet anser att de anslag som anvisats servicecentret är motiverade och konstaterar dessutom att avsikten med lagförslaget inte är att föreskriva om användningen av den finansiering som anvisas servicecentret, utan att den bestäms utifrån beslut enligt statsbudgeten, en femårig utvecklingsplan och en årlig verksamhetsplan samt beslut av servicecentrets direktör.

Konsekvensbedömning.

I propositionen framförs som ett eget kapitel (s. 59) beaktandet av de iakttagelser som gjorts i utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådet för bedömning av lagstiftningen har i sitt yttrande till kulturutskottet påpekat att man i avsnittet om propositionens mål, alternativa genomförandesätt, uppföljningen av propositionens konsekvenser, finansieringens kontinuitet, konsekvenserna för det nuvarande aktörsfältet och andra samhällseliga konsekvenser inte till alla delar har beaktat det som konstaterats i rådets utlåtande.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

På basis av inhämtad utredning konstaterar utskottet att propositionen på flera punkter har preciserats utifrån det utlåtande som rådet för bedömning av lagstiftningen lämnat i ärendet, men i fråga om vissa omständigheter som lyfts fram i rådets utlåtande ansågs det i propositionen inte finnas behov av preciseringar, eller också var de identifierade behoven av preciseringar endast små.

Utskottet hänvisar till ett tidigare utlåtande (KuUU 4/2021 rd) och anser att det är viktigt att man i beredningen av propositioner redan från början ser till att konsekvenserna av förslagen bedöms. Kvaliteten på och omfattningen av konsekvensbedömningen i propositioner är av största vikt för riksdagens utskott, som bedömer om enskilda propositioner kan understödjas och godkännas.

Utveckling, uppföljning och efterhandsutvärdering

Utskottet anser att det i samband med den lagstadgade utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet också är nödvändigt att planera hur servicecentret bedömer sin verksamhet och dess verkningsfullhet, vilket enligt erhållen utredning tankemässigt ingår i innehållet i den föreslagna bestämmelsen om utvecklingsplanen (6 §). Utvecklingsplanen är begränsad till servicecentrets egen verksamhet.

Det är också bra att ägna uppmärksamhet åt att utveckla samarbetet mellan arbets- och närings-tjänsterna och läroanstalterna inom ramen för uppgiften att utveckla vägledningstjänsterna för att säkerställa en systematisk service av hög kvalitet.

I servicecentrets verksamhet och utvecklingen av den är det nödvändigt att identifiera att inlärning och kompetensutveckling hos personer i arbetsför ålder sker också i arbetslivet utanför utbildningen.

Utskottet anser det vara bra att det i propositionen konstateras att servicecentrets verksamhet också bör utvärderas av utomstående aktörer och betonar den regelbundna uppföljningen och utvärderingen av servicecentrets verksamhet. I de intervjuer med intressentgrupper som gäller den pågående utvärderingen vid Nationella centret för utbildningsutvärdering har det framkommit att både regionala och överregionala behov och samarbeten varierar mellan utbildningsorganisationer, arbetsgivare, kommuner, landskapsförbund och organisationer. Utskottet anser att det är nödvändigt att den information som den ovan nämnda utvärderingen ger utnyttjas när det regionala samarbetet utvecklas.

Enligt inkommen utredning kommer undervisnings- och kulturministeriet att utreda en ändring av Karvis utvärderingsplan så att även bedömningen av servicecentrets verksamhet kan inkluderas i utvärderingsplanen för 2020—2023, vilket utskottet anser vara ändamålsenligt och nödvändigt.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning

8§. Beviljande av statsunderstöd. Bestämmelser om Sameområdets utbildningscentral finns i lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010). Utbildningscentralens syfte är särskilt att höja samebefolkningens yrkeskunnighet, ordna utbildning som motsvarar näringslivets behov inom samernas hembygdsområde och främja sysselsättningen i området samt bevara och utveckla den samiska kulturen. För att förverkliga detta syfte ordnar utbildningscentralen yrkesutbildning och undervisning i samiska och samisk kultur samt producerar och utvecklar läromedel, webbaserad undervisning och andra stödtjänster för detta ändamål.

Enligt 3 § i lagen om Sameområdets utbildningscentral tillämpas lagen om yrkesutbildning (531/2017) på yrkesutbildning som ordnas vid utbildningscentralen, om inte annat följer av lagen om utbildningscentralen. För sådan utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning och som ordnas av utbildningscentralen kan servicecentret bevilja statsunderstöd i enlighet med 1 mom. 1 punkten i den föreslagna paragrafen. Däremot möjliggör den föreslagna paragrafen inte beviljande av statsunderstöd för undervisning i samiska språket och den samiska kulturen som ordnas av utbildningscentralen. Utskottet föreslår att det till 1 mom. i den föreslagna paragrafen fogas en ny 5 punkt, enligt vilken servicecentret kan bevilja statsunderstöd även för undervisning i samiska språket och den samiska kulturen som ordnas av Sameområdets utbildningscentral. Utskottet föreslår att 5 och 6 punkten i lagförslaget blir 6 och 7 punkten.

På grund av ändringsförslaget ovan behöver hänvisningen i 4 mom. till 1 mom. ändras så att där i överensstämmelse med ändringen hänvisas till 1—5 punkten. Bestämmelser om möjligheten att ta ut avgifter av de studerande finns i 8 § i lagen om Sameområdets utbildningscentral.

10§. Reglerad utbildning. I lagen om Sameområdets utbildningscentral föreskrivs det bland annat om rättigheterna och skyldigheterna för studerande i samiska språket och kulturen samt om studiesociala förmåner. Utskottet föreslår att 10 § ändras i analogi med ändringen enligt detaljmotiveringen till 8 § så att den reglerade utbildningen också omfattar undervisning i samiska och samisk kultur. Även i fråga om denna utbildning tillämpas på ordnande av utbildningen, antagning och intagning av studerande samt på den studerandes rättigheter och skyldigheter vad som föreskrivs i lagen om utbildningen i fråga, dvs. i lagen om Sameområdets utbildningscentral.

Lagförslagets 13—16 § gäller i enlighet med sina rubriker annan reglerad utbildning än sådan som avses i 10 §. I en utredning påpekas det att rubrikerna inte är bindande rättsregler eller definitioner. Därför behöver förslaget till bestämmelse ändras så att det framgår vilka utbildningar det är fråga om. Utskottet föreslår att det till slutet av 10 § fogas en bestämmelse enligt vilken 13—16 § inte tillämpas på sådan utbildning som avses i 10 §, dvs. så kallad reglerad utbildning. Lagens 13—16 § tillämpas i enlighet med sina rubriker på annan reglerad utbildning än sådan som avses i 10 §.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2, 3, 4 och 5 i proposition RP 76/2021 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 76/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Verksamhetsområde och styrning

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (*servicecentret*) ska främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft.

Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet svarar gemensamt för den styrning som anknyter till servicecentrets verksamhetsområde. Den allmänna administrativa styrningen av servicecentret ankommer på undervisnings- och kulturministeriet.

Servicecentret verkar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som en sådan fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen som avses i 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016).

Betänkande KuUB 4/2021 rd

2 §

Uppgifter

Servicecentret har till uppgift att inom sitt verksamhetsområde

- 1) utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster,
- 2) analysera prognostiseringsuppgifter om kompetens- och arbetskraftsbehov,
- 3) finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften och som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet,

- 4) stödja regionala och andra samarbetsnätverk samt främja deras verkningsfullhet.

Bestämmelser om finansiering av utbildnings- och andra kompetenstjänster enligt 1 mom. 3 punkten finns i 2 kap.

Servicecentret kan även ha andra uppgifter enligt särskilda bestämmelser.

3 §

Direktör och personal

Servicecentret har en direktör som leder servicecentrets verksamhet. Statsrådet utnämner direktören för en tid för fem år, om det inte av särskilda skäl finns grund för att utnämna direktören för kortare tid. Vid utnämningen av direktören iakttas i övrigt bestämmelserna i statstjänstemannalagen (750/1994).

Direktören avgör de ärenden som ska avgöras vid servicecentret, om det inte föreskrivs något annat, eller bestäms något annat i arbetsfördelningen för en fristående enhet.

Bestämmelser om utnämning och anställning av personal samt om behörighetsvillkor för personalen finns i lagen om Utbildningsstyrelsen.

4 §

Utnämning av rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt dess sammansättning och beslutanderätt

I anslutning till servicecentret finns ett råd för kontinuerligt lärande och sysselsättning, som statsrådet utnämner för högst fem år i sänder.

Rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning har en ordförande, en vice ordförande och högst 12 andra medlemmar. Ordförande respektive vice ordförande för rådet är en företrädare för undervisnings- och kulturministeriet och en företrädare för arbets- och näringsministeriet, så att de turas om att vartannat år vara ordförande respektive vice ordförande. Bland rådets medlemmar ska ingå en företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och en företrädare för finansministeriet. De övriga medlemmarna i rådet ska företräda arbetslivet.

Rådet är beslutfört när ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

5 §

Uppgifter som ankommer på rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning

Rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska

- 1) sköta den strategiska planeringen av servicecentrets verksamhet,
- 2) besluta om vittsyftande eller betydande yttranden och initiativ,
- 3) göra upp en framställning till utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet enligt 6 § och ändringsförslag som gäller utvecklingsplanen,
- 4) besluta om prioriteterna i servicecentrets årliga verksamhetsplan.

Till stöd för verksamheten kan rådet tillsätta sektioner, som även har externa medlemmar.

6 §

Utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet

Utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet ska innehålla verksamhetens mål och viktigaste åtgärder. Utvecklingsplanen utarbetas för högst fem år i sänder och den kan ses över under giltighetstiden. Utvecklingsplanen och ändringar i den ska godkännas av undervisnings- och kulturministeriet och av arbets- och näringsministeriet.

7 §

Samarbete med Utbildningsstyrelsen och med arbets- och näringsförvaltningens regionala aktörer

Servicecentret ska samarbeta med Utbildningsstyrelsen och med närings-, trafik- och miljöcentralerna.

2 kap.

Finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster

8 §

Beviljande av statsunderstöd

Servicecentret kan bevilja statsunderstöd för

- 1) anordnande av sådana examina och examensdelar som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017),
- 2) utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 3) anordnande av i 7 § i universitetslagen (558/2009) avsedda examina, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller examensdelar,

Betänkande KuUB 4/2021 rd

4) anordnande av i 10 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) avsedda examina, yrkespedagogisk lärarutbildning, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller delar av examina samt utbildning som är avsedd för invandrare,

5) för sådan undervisning i samiska och samisk kultur som avses i lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010),

6) verksamhet som stöder ansökan till utbildning och deltagande i utbildning,

7) för utveckling av och försök med verksamhet som hör till ansvarsområdet.

Endast av särskilda skäl kan statsunderstöd beviljas för ordnande av utbildning som leder till avläggande av en hel yrkesinriktad examen eller högskoleexamen.

När statsunderstöd beviljas för ordnande av sådan utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning ska hänsyn tas till att de målinriktade studerandeår som avses i 32 c § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) räcker till för ordnandet av utbildningen under finansåret.

Statsunderstödet ska täcka de totala kostnaderna för ordnande av sådan utbildning som avses i 1 mom. 1—5 punkten. I statsunderstödet ska dock beaktas de avgifter som tas ut av de studerande och som avses i 12 §. Bestämmelser om statsunderstöd finns i statsunderstödslagen (688/2001).

9 §

Anskaffning av utbildnings- och kompetenstjänster

Servicecentret kan anskaffa utbildning och andra kompetenstjänster. På anskaffning av i 8 § 2 mom. avsedda högskoleexamina tillämpas vad som i 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen föreskrivs om uppdragsutbildning.

I fråga om kvalitetskraven i anslutning till föremålet för anskaffningen ska särskilt beaktas utbildnings- eller kompetenstjänstens kvalitet, resursfördelning och uppföljning av verkningsfullheten.

3 kap.

Bestämmelser om ordnande av utbildning som finansieras av servicecentret

10 §

Reglerad utbildning

Vid anordnande av i 8 § 1 mom. 1—5 punkten avsedd utbildning eller utbildning med stöd av 9 § som innehåller i universitetslagen eller yrkeshögskolelagen avsedda examensdelar, tillämpas på ordnandet av utbildningen, på antagningen av studerande och på antagningen som studerande samt på den studerandes rättigheter och skyldigheter vad som föreskrivs i den lag som gäller utbildningen i fråga, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Bestämmelserna i 13—16 § tillämpas inte på utbildning som avses i denna paragraf.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

11 §

Förutsättningar för antagning som studerande

Som studerande kan antas en person som har ett sådant behov av kompetens som bestäms i statsunderstödsbeslutet eller avtalas i upphandlingskontraktet och tillräckliga förutsättningar för att förvärva det kunnande som utbildningen i fråga syftar till. Dessutom tillämpas vad som i lagen om utbildningen i fråga föreskrivs om förutsättningarna för antagning som studerande och om behörighet för studier.

12 §

Avgifter som tas ut av den studerande

Av en studerande kan det tas ut avgifter enligt den lag som gäller utbildningen i fråga, om så av grundad anledning bestäms i statsunderstödsbeslutet eller avtalas i upphandlingskontraktet.

13 §

Genomförande av antagningen av studerande och beslut om antagning som studerande i annan än reglerad utbildning

Utbildningsanordnaren beslutar om de förfaranden som gäller ansökan till utbildningen och om antagning av studerande. Utbildningsanordnaren har till uppgift att genomföra antagningen av studerande.

Servicecentret beslutar om antagningen som studerande på basis av utbildningsanordnarens förslag till antagning.

14 §

Den studerandes rättigheter och skyldigheter i annan än reglerad utbildning

En studerande har rätt att få undervisning enligt undervisningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid arbetskraftsutbildningen pågår. Rätten att delta i utbildningen upphör dock, om den studerande utan godtagbart skäl väsentligen försummar studierna enligt utbildningsplanen. Beslut om upphörande av rätten att delta i utbildningen meddelas av servicecentret utifrån utbildningsanordnarens framställning.

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över genomgången utbildning. Av betyget ska utbildningens omfattning och centrala innehåll framgå.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

15 §

Erhållande av information i fråga om annan än reglerad utbildning

Utbildningsanordnaren ska på servicecentrets begäran lämna servicecentret sådana andra uppgifter än personuppgifter som är nödvändiga för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av den utbildningsverksamhet som servicecentret finansierar.

Utbildningsanordnaren ska trots sekretessbestämmelserna lämna servicecentret de uppgifter som är nödvändiga för att beslut om antagning av studerande enligt 13 § 2 mom. och beslut om upphörande av rätten att delta i utbildningen enligt 14 § 1 mom. ska kunna fattas.

16 §

Sökande av ändring inom annan än reglerad utbildning

I fråga om sökande av ändring i ett i 13 § 2 mom. avsett beslut om antagning som studerande tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om sökande av ändring i beslut om antagning som studerande. I fråga om sökande av ändring i ett i 14 § 1 mom. avsett beslut om upphörande av rätt att delta i utbildningen tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om sökande av ändring i beslut i situationer då en studerande ska anses ha avgått. Regionalt behörigt är det regionförvaltningsverk inom vars ansvarsområde enligt 5 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) utbildningsanordnaren har sitt huvudsakliga verksamhetsställe.

17 §

Information om utbildningsutbudet och kompetenstjänsterna

Servicecentret ska informera om det utbildningsutbud och andra kompetenstjänster som servicecentret finansierar.

4 kap.

Ikraftträdande

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016) 6 a §, sådan den lyder i lag 371/2017, som följer:

6 a §

Utbildningsstyrelsens fristående enheter

I anslutning till Utbildningsstyrelsen kan det finnas fristående enheter om vilka det föreskrivs särskilt. Utbildningsstyrelsen ska ordna administrativa tjänster och andra stödtjänster för de fristående enheterna. Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna avtalar om genomförandet av de administrativa tjänsterna och de andra stödtjänsterna och om ersättningen för kostnaderna för dem.

Fristående enheter vid Utbildningsstyrelsen är

- 1) Nationella centret för utbildningsutvärdering som avses i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013),
- 2) studentexamensnämndens kansli som avses i 2 § i lagen om studentexamen (502/2019),
- 3) Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).

Direktören för utvärderingscentret fastställer arbetsfördelningen i fråga om utvärderingscentrets uppgifter efter att ha hört det utvärderingsråd som avses i 4 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Generalsekreteraren för kansliet fastställer arbetsfördelningen i fråga om kansliets uppgifter efter att ha hört studentexamensnämnden. Direktören för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning fastställer arbetsfördelningen i fråga om servicecentrets uppgifter.

Chefen för respektive fristående enhet utnämner eller anställer personalen vid enheten.

Bestämmelser om en fristående enhets uppgifter utfärdas särskilt.

Bestämmelserna i 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 4 § 2 mom. tillämpas inte på fristående enheter. Bestämmelserna i 5 § tillämpas på fristående enheter endast i fråga om produktionen av de administrativa tjänster och andra stödtjänster som avses i 1 mom. i denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009), så-
dan den lyder i lagarna 532/2017 och 548/2018, ett nytt 4 mom. som följer:

10 §

Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel

Prestationerna beaktas inte som utbildningsanordnarens prestationer enligt 1 mom., om det för
ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för
kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 11 § 1 mom., sådant det lyder i lag 579/
2015, som följer:

Betänkande KuUB 4/2021 rd

11 §

Pris per enhet

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer priset per enhet för följande år i fråga om studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar. Priserna per enhet bestäms enligt den beräknade kostnadsnivån för finansåret. Prestationerna beaktas inte vid beräkningen av priserna per enhet, om det för ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 40 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan den lyder i lagarna 642/2010, 1288/2013, 272/2015 och 1216/2020, ett nytt 4 mom., i stället för det 4 mom. som upphävts genom lag 1216/2020, som följer:

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

När ett barn som deltar i förskoleundervisning övergår till av en annan utbildningsanordnare anordnad förskoleundervisning enligt 26 a § eller grundläggande utbildning enligt 26 §, ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål till den nya utbildningsanordnaren lämna de uppgifter som är nödvändiga för anordnandet av undervisningen eller utbildningen. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

Betänkande KuUB 4/2021 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 9.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Emma Kari gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
ersättare Johan Kvarnström sd
ersättare Sinuhe Wallinheimo saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.

Betänkande KuUB 4/2021 rd Reservation

Reservation

Motivering

Allmänt

I propositionen föreslås bestämmelser om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (nedan servicecentret) som ska inrättas i anslutning till Utbildningsstyrelsen. Servicecentret är regeringens lösning på utmaningen med kontinuerligt lärande.

Att främja kontinuerligt lärande är en av nyckelfrågorna inom utbildningspolitiken. Detta har betydelse också för arbetsmarknaden, eftersom yrken och branscher ständigt försvinner och det uppstår nya i stället. Detta förutsätter kontinuerlig uppdatering av kompetensen utan att man alltid måste avlägga en hel examen.

Samlingspartiets och sannfinländarnas utskottsgrupper konstaterar att inrättandet av ett nytt ämbetsverk och ökad byråkrati inte är en lösning på hur man kan främja kontinuerligt lärande i vårt samhälle. Tvärtom bör man fundera över hur vi kan utnyttja de befintliga kanalerna för kontinuerligt lärande bättre än tidigare.

Utifrån propositionen får man en bild av att lösningen på utmaningarna med kontinuerligt lärande är att inrätta ett nytt ämbetsverk. I praktiken leder detta till att det åter finns en ny organisation som ansvarar för att främja kontinuerligt lärande, och i värsta fall gör detta det nuvarande systemet ännu mer komplicerat.

Med tanke på detta och med beaktande av den parlamentariska gruppens riktlinjer för kontinuerligt lärande är det inte motiverat att det inrättas ett nytt ämbetsverk i landet. Den parlamentariska uppföljningsgruppen var inte heller enig om att servicecentret skulle vara en del av lösningen på utmaningen med kontinuerligt lärande.

Behovet av och syftet med ett servicecenter

I propositionen förblir det oklart vilken utmaning det nya servicecentret ska svara på. Enligt yttrandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har de i och för sig viktiga mål som anges i propositionen inte konkretiserats i tillräckligt hög grad i form av åtgärder, vilket gör att konsekvensbedömningarna förblir vaga. Dessutom bör det motiveras närmare på vilket sätt den föreslagna verksamhetsmodellen skulle uppnå de uppställda målen bättre än genom att gå in för att stärka det nuvarande systemet och de nuvarande aktörerna eller genom någon annan verksamhetsmodell.

Enligt en utredning som kulturutskottet fått medför inrättandet av ett nytt servicecenter en ny nivå på utbildningsområdet och i styrsystemet utan att det finns något verkligt mervärde av att utöka förvaltningen. Servicecentrets uppgifter förblir oklara och överlappar redan befintliga organisationer. Vi konstaterar att det inte är nödvändigt, än mindre behövligt, att inrätta ett servicecenter för att främja kontinuerligt lärande i samhället.

Betänkande KuUB 4/2021 rd Reservation

Servicecentret ser ut att ha till enda uppgift att bevilja olika slags statsunderstöd. Många sakkunniga som utskottet hört framförde kritik mot att servicecentret över huvud taget har till uppgift att bevilja statsunderstöd för olika utbildningsformer. Detta ansågs inte vara en välkommen verksamhetsmodell.

Enligt en utredning som utskottet fått medför propositionen inte någon hållbar och betydande förändring jämfört med nuläget. Syftet med förslaget är nu att inrätta en ny myndighetsaktör som på ett realistiskt sätt låter förstå att den kommer att lösa utmaningarna med kontinuerligt lärande och sysselsättning genom sin verksamhet som kompletterar andra redan existerande myndighetsaktörer.

Servicecentrets finansiering och organisation

För finansieringen av servicecentret reserveras tidsbegränsade resurser ur EU:s återhämtningsinstrument. Till denna del uppkommer frågan om hur finansieringen av permanent verksamhet ska motiveras med tidsbegränsad finansiering. I värsta fall kan situationen leda till att det inte är möjligt att dirigera resurser till servicecentret när den tidsbundna finansieringen upphör. Permanenta strukturer får aldrig skapas med tidsbegränsad finansiering.

Åtskilliga sakkunniga som hördes av utskottet var oroade över servicecentrets resurser. I praktiken framgick det av yttrandena att de resurser som reserverats för servicecentret inte motsvarar det behov som en behörig skötsel av servicecentrets uppgifter förutsätter. I sitt yttrande menar rådet för bedömning av lagstiftningen att den totala finansiering som riktas till servicecentret och som enligt utkastet till propositionen ska användas bland annat för utveckling och anskaffning av utbildning samt utbetalning av statsunderstöd bör beskrivas närmare med tanke på allokeringen av anslag och finansieringens kontinuitet.

Servicecentrets organisatoriska modell avviker också från de allmänna principerna för statsförvaltningen. I praktiken är det fråga om en fristående enhet som ska inrättas i anslutning till Utbildningsstyrelsen. För styrningen av enheten svarar både undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. För styrningen av Utbildningsstyrelsen svarar dock endast undervisnings- och kulturministeriet. I propositionen förblir det oklart vem som har huvudansvaret för styrningen av servicecentret. Detta kan inte anses vara lämpligt. Det finns en verklig risk att detta till och med kan leda till en situation där ingen har huvudansvaret för centrets verksamhet.

Vi påpekar också att endast företrädare för ministerierna och arbetsmarknadens parter är representerade i rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Utbildningsanordnarna bör också vara representerade i rådet, eftersom de är de bästa experterna när det gäller de former av kontinuerligt lärande som utbildningsanordnarna kan genomföra.

Kontinuerligt lärande främjas genom samarbete

Sakkunniga har ansett att kontinuerligt lärande lämpligast kan främjas genom att ett förvaltningsövergripande utvecklingsnätverk bildas och stöttas av de viktigaste berörda grupperna. I nätverket samlas många aktörer inom kontinuerligt lärande. Dessutom konstaterade de sakkunniga som

Betänkande KuUB 4/2021 rd Reservation

hördes att man innan man skapar en ny ämbetsverksstruktur måste utnyttja de goda modeller som redan finns.

Som en del av det kontinuerliga lärandet bör olika försök inledas. Genom försök som genomförs inom olika områden får man värdefull information om hur systemet fungerar och om vilka behov av att ändra lagstiftningen som finns i vårt samhälle. Först utifrån erfarenheterna från försöken kan man bedöma om det överhuvudtaget finns behov av ett servicecenter.

Avslutningsvis

Vi menar att kontinuerligt lärande är allas rättighet, men anser inte att det finns en enda patentlösning som fungerar i alla situationer. Behoven av att uppdatera kompetensen varierar mycket. Sammantaget konstaterar vi att inrättandet av ett servicecenter i denna situation inte är en förnuftig eller önskvärd lösning för att främja kontinuerligt lärande. Uppmärksamhet bör framför allt fästas vid effektivare utnyttjande av redan existerande verksamhetsmodeller.

Det är dock förnuftigt att i enlighet med det som föreslås i propositionen införa tekniska bestämmelser om Utbildningsstyrelsens fristående enheter och om de ändringar som ska göras i lagen om grundläggande utbildning.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslag 1, 3 och 4,

att riksdagen godkänner lagförslag 5 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner lagförslag 2 enligt betänkandet, men 6 a § med följande ändring:

6 a §

Utbildningsstyrelsens fristående enheter

(1 mom. som i KuUB)

Fristående enheter vid Utbildningsstyrelsen är

(1 och 2 punkten som i KuUB)

~~3) Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (-/-).~~

Direktören för utvärderingscentret fastställer arbetsfördelningen i fråga om utvärderingscentrets uppgifter efter att ha hört det utvärderingsråd som avses i 4 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Generalsekreteraren för kansliet fastställer arbetsfördelningen i fråga om kansliets uppgifter efter att ha hört studentexamensnämnden. ~~Direktören för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning fastställer arbetsfördelningen i fråga om servicecentrets uppgifter.~~

Betänkande KuUB 4/2021 rd
Reservation

(4—6 mom. som i KuUB)

Helsingfors 9.6.2021

Paula Risikko saml
Sari Multala saml
Sinuhe Wallinheimo saml
Sanna Antikainen saf
Ari Koponen saf